

REGULERINGSKOMMISSIE VOOR ENERGIE IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

ADVIES (BRUGEL-ADVIES-20220419-342)

over de noodleveranciersregeling

Opgesteld op basis van artikel 30*bis* van de
elektriciteitsordonnantie.

19/04/2022

Inhoudsopgave

1	Juridische grondslag.....	3
2	Achtergrond.....	3
3	Analyse en ontwikkeling.....	5
3.1	Vergelijkende analyse van noodleveranciersregelingen.....	5
3.1.1	De huidige Brusselse regeling.....	5
3.1.2	De Vlaamse regeling.....	6
3.1.3	De Waalse regeling.....	7
3.2	Voorstellen voor verbetering van de huidige noodleveranciersregeling.....	8
3.2.1	Verduidelijking van de situaties die de toepassing van de noodleveranciersprocedure mogelijk maken.....	8
3.2.2	Aanwijzing van de entiteit die verantwoordelijk is voor de noodlevering als openbare dienstverlening.....	9
3.2.3	Duur van de noodlevering.....	10
3.2.4	Uitvoeringsmodaliteiten voor de noodlevering.....	10
3.2.5	Beschermingsmaatregelen voor afnemers bij het in gebreke blijven van een leverancier	11
3.2.6	Overdracht van persoonsgegevens.....	14
3.2.7	Uitgestelde inwerkingtreding.....	14
3.2.8	Algemeen voorbehoud.....	14
4	Conclusies.....	15
5	Bijlagen.....	16
I.	Samenvatting van de artikelvoorstellen.....	16
1°.	Voorstel voor artikel 25 <i>noviesdecies</i> van de elektriciteitsordonnantie en zijn tegenhanger in de gasordonnantie, artikel 20 <i>sexiesdecies</i> :.....	16
2°.	Voorstel voor artikel 24 bis van de elektriciteitsordonnantie en artikel 18 bis van de gasordonnantie, met een nieuw punt dat als volgt luidt:.....	17
3°.	Slotbepalingen.....	17

I Juridische grondslag

Artikel 30bis, §2 van de ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (hierna de 'electriciteitsordonnantie') bepaalt dat:

"[...] BRUGEL wordt bekleed met een opdracht tot verlening van advies aan de overheid over de organisatie en de werking van de gewestelijke energiemarkt enerzijds, en met een algemene opdracht van toezicht op en controle van de toepassing van de hiermee verband houdende ordonnanties en besluiten anderzijds.

BRUGEL is belast met volgende opdrachten:

...

2° op eigen initiatief of op vraag van de Minister of de Regering, het uitvoeren van onderzoeken en studies of het geven van adviezen, betreffende de elektriciteits- en gasmarkt;

..."

Dit advies wordt uitgebracht op verzoek van de minister.

In een e-mail ontvangen op 7 maart 2022 vraagt de minister bevoegd voor het water- en energiebeleid aan BRUGEL om zijn visie op de noodzaak van wijzigingen aan de noodleveranciersregeling in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest bij te werken en zich daarbij te baseren op de wetwijzigingen die in de twee andere gewesten werden ingevoerd.

2 Achtergrond

In zijn advies 315 over het voorontwerp van ordonnantie heeft BRUGEL de noodzaak onderstreept van een herziening van de noodleveranciersregeling in geval van in gebreke blijven van een leverancier.

BRUGEL legde in het bijzonder de nadruk op de volgende elementen:

"Aldus bepalen artikel 25noviesdecies van de electriciteitsordonnantie en zijn equivalent van de gasordonnantie, i.e. artikel 20sexiesdecies, wat volgt:

"In geval van faillissement of van intrekking van de leveringsvergunning van een leverancier, zal de levering van de eindafnemers door de standaardleverancier worden verzekerd aan de voorwaarden van de standaardlevering voor een maximale duur van een jaar."

BRUGEL wenst echter de aandacht van de wetgever en de regering te vestigen op het feit dat:

- enerzijds, de toewijzing van alle klanten aan een enkele leverancier (de 1ste leverancier in België) niet lijkt te passen in een logica van vrijgemaakte markt,

- anderzijds, deze bepaling ontoereikend blijkt te zijn in geval van faillissement van middelgrote leveranciers. In zijn advies 258 van 8 maart 2018 had BRUGEL, na overleg met de marktspelers, benadrukt wat volgt: "BRUGEL zou aandacht willen vestigen op het feit dat dit voorstel voor de operationele toepassing van het Brussels wettelijk kader alleen kan worden toegepast in het geval van in gebreke blijven van een leverancier die over een kleine Brusselse klantenportefeuille beschikt van niet meer dan 10.000 leveringspunten. Bij een portefeuille

van middelgrote of grote omvang zou dit voorstel technisch, economisch en juridisch niet uitvoerbaar zijn".

Daarom legt BRUGEL de bal in het kamp van de regering en het parlement "om een regelgevende oplossing uit te werken voor deze lacune in de wetgeving".

Bovendien werkt BRUGEL sinds 2012 binnen FORBEG aan gecoördineerde oplossingen voor de organisatie van een noodleveranciersregeling. Belangrijk is dat de regelgevers het eens zijn geworden over de basisbeginselen die aan een dergelijke regeling ten grondslag moeten liggen. Deze beginselen worden hieronder samengevat:

Règle générale	Gestionnaire du réseau de distribution (GRD) responsable de la fourniture de substitution
Choix pour le gestionnaire de réseau	<p>Le GRD peut assurer lui-même la fourniture de substitution</p> <p>Le GRD peut externaliser des tâches dans le cadre du régime de fourniture de substitution</p> <p>Le GRD peut externaliser la totalité de la fourniture de substitution (y compris la facturation)</p> <p>Les régulateurs contrôlent l'efficacité des choix effectués</p>
Exception	<p>Dans certains cas, le GRD peut ne pas être en mesure de transférer le portefeuille YMR.</p> <p>Les régulateurs régionaux peuvent décider si et quand cela pourrait être autorisé.</p>

Bron: Consultatiedocument van de reguleatoren over het ontwerpadvies inzake de noodleveranciersregeling!

In datzelfde verslag stelde BRUGEL de goedkeuring van deze beginselen echter afhankelijk van de uitvoering van een kosten-batenanalyse.

Deze analyse heeft BRUGEL ook proberen uit te voeren. De uitvoering ervan blijkt echter complex te zijn, omdat:

- de scenario's van in gebreke blijven zo divers en uiteenlopend zijn dat het zeer moeilijk is betrouwbare veronderstellingen te maken;
- de door de leveranciers verstrekte gegevens ontbreken of onvolledig zijn.

Bovendien kampt België, en de Europese Unie in het algemeen, momenteel met een ongeziene energiecrisis, waardoor verschillende leveranciers failliet zijn gegaan. BRUGEL kan alleen maar vaststellen dat er dringend nood is aan een regelgeving inzake het in gebreke blijven van leveranciers en het lot van hun klanten.

¹ <https://www.brugel.brussels/publication/document/verslagen/2021/nl/CONSULTATIEVERSLAG-REGULATOREN-BETREKKING-ONTWERPADVIES-NOODLEVERANCIERSREGELING.pdf>

In dit advies wil BRUGEL dus, op basis van een vergelijkende studie en rekening houdend met zijn ervaring op het gebied van het in gebreke blijven van leveranciers, wetgevende verbeteringen voorstellen voor de huidige noodleveranciersregeling.

Over het ontwerpadvies is ook een beperkte spoedconsultatie gehouden. Hierop hebben de distributienetbeheerder Sibelga, de leveranciers Engie en TotalEnergies en de consumentenbeschermingsorganisatie Test-Aankoop gereageerd (bijlage 2). BRUGEL heeft getracht de belangrijkste punten in het advies op te nemen.

3 Analyse en ontwikkeling

3.1 Vergelijkende analyse van noodleveranciersregelingen

3.1.1 De huidige Brusselse regeling

Artikel 25^{noviesdecies} van de elektriciteitsordonnantie en zijn tegenhanger voor gas², artikel 20^{sexiesdecies} (hierna "gasordonnantie"), bepalen wat volgt:

"In geval van faillissement of van intrekking van de leveringsvergunning van een leverancier, zal de levering van de eindafnemers door de standaardleverancier worden verzekerd aan de voorwaarden van de standaardlevering voor een maximale duur van een jaar."

Uit het bovenstaande volgt dat de wetgever in 2011 een rechtskader heeft geschapen voor alternatieve bevoorrading in geval van faillissement of intrekking van de vergunning van een leverancier. De wetgever heeft dit probleem willen verhelpen door op de klanten van de in gebreke blijvende leverancier dezelfde voorwaarden toe te passen als die voor de standaardlevering, en dit voor een periode van een jaar.

Zo werd op 14 december 2006 een besluit aangenomen door de Brusselse Hoofdstedelijke Regering (hierna "besluit van 14 december 2006") waarbij de beslissing van SIBELGA van 22 maart 2004 en die van 20 februari 2006 tot aanwijzing van Electrabel Customer Solutions (hierna "ECS") als standaardleverancier van elektriciteit en gas voor alle in aanmerking komende klanten werd goedgekeurd. In het besluit worden ook de leveringsvoorwaarden vastgesteld die de standaardleverancier moet toepassen. Deze rol wordt momenteel vervuld door Engie Electrabel, na de overdracht van de leveringsvergunning van ECS. Deze overdracht van de vergunning impliceerde de overdracht van alle rechten en verplichtingen van ECS aan Engie Electrabel.

BRUGEL wijst erop dat de geldende noodleveranciersprocedure in de afgelopen maanden in werking is gesteld in het kader van het in gebreke blijven van bepaalde leveranciers en dat deze procedure zeker nuttig is gebleken. Dankzij de geldende regelgeving werd de levering aan de klanten van in gebreke blijvende leveranciers niet onderbroken. Bovendien heeft dit in de praktijk geen grote technische problemen opgeleverd.

² De ordonnantie van 1 april 2004 betreffende de organisatie van de gasmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, betreffende wegenisretributies inzake gas en elektriciteit en houdende wijziging van de ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, B.S. 26 april 2004.

Dat belet niet dat BRUGEL, in coördinatie met de andere regulatoren, herhaaldelijk heeft gewezen op de zwakke punten van de huidige regeling³. Het gaat met name om de volgende punten:

- de verenigbaarheid van het nationale recht met hogere Europese normen en met het mededingingsrecht;
- het ontbreken van specifieke en passende regelgeving betreffende de rechten van klanten in geval van in gebreke blijven van zijn leverancier.

3.1.2 De Vlaamse regeling

Artikel 4.3.3 van het Energiedecreet⁴ bepaalt:

"In het geval de VREG de leveringsvergunning van een leverancier, vermeld in artikel 4.3.1, opheft, of indien een leverancier de toegang tot het net wordt ontzegd, of in geval van het faillissement van een leverancier of vanaf de opening van een procedure van gerechtelijke reorganisatie als vermeld in boek XX, titel V, van het Wetboek van economisch recht, ten aanzien van die leverancier, treedt de netbeheerder, wat betreft de afnemers van die leverancier die op zijn net zijn aangesloten, op als noodleverancier. De periode voor de noodlevering bedraagt maximaal zestig dagen voor niet-huishoudelijke afnemers en maximaal twaalf maanden voor huishoudelijke afnemers. De Vlaamse Regering kan die maximale periodes beperken en kan ook nadere voorwaarden bepalen waaronder de netbeheerders de taak van noodleverancier uitvoeren." (Eigen onderlijning).

Uit het artikel blijkt dat in het Vlaamse Gewest:

- de noodlevering in werking treedt in geval van intrekking van de licentie, schending van het toegangscontract, faillissement en inleiding van een procedure voor gerechtelijke reorganisatie;
- de distributienetbeheerder de rol van noodleverancier op zich neemt;
- de beschermingsperiode 60 dagen bedraagt voor niet-huishoudelijke klanten en 12 maanden voor huishoudelijke klanten;
- de modaliteiten voor de uitvoering van deze taak bij regeringsbesluit kunnen worden vastgesteld.

³ <https://www.brugel.brussels/publication/document/notype/2020/nl/NOODLEVERANCIERSREGELING.pdf>;
<https://www.brugel.brussels/publication/document/verslagen/2021/nl/CONSULTATIEVERSLAG-REGULATOREN-BETREKKING-ONTWERPADVIES-NOODLEVERANCIERSREGELING.pdf>

⁴ Decreet van 8 mei 2009 houdende algemene bepalingen betreffende het energiebeleid.

3.1.3 De Waalse regeling

Het ontwerp van energiedecreet in Wallonië⁵ dat door de regering in derde lezing werd goedgekeurd, definieert de noodlevering in artikel 2 als volgt:

" 35° "noodleverancier": functie vervuld door de netbeheerder die erin bestaat om bij wijze van overgangsmaatregel en voor een welbepaalde duur de rechten en verplichtingen van een in gebreke blijvende leverancier over te nemen teneinde de continuïteit van de levering aan de eindafnemers op zijn net te waarborgen; " (eigen onderlijning).

Datzelfde ontwerp van decreet voorziet ook in de mogelijkheid en de voorwaarden van delegatie van deze taak:

- "18° wat de distributienetbeheerder betreft, op te treden als noodleverancier, en deze rol indien nodig geheel of gedeeltelijk aan een derde te delegeren volgens een transparante en niet-discriminerende procedure";
- "Wat 18° betreft, bepaalt de Regering, op voorstel van de CWaPE in overleg met de distributienetbeheerders en de leveranciers, de modaliteiten voor de uitvoering en, in voorkomend geval, de delegatie van de rol van noodleverancier. Deze modaliteiten kunnen worden gedifferentieerd naargelang het type eindafnemer en de grootte van de in gebreke blijvende leverancier";

Bovendien voorziet dit decreet in een uitgestelde inwerkingtreding van bovengenoemde bepalingen en een overgangsregeling:

- "Artikel XXX van het decreet van 12 april 2001 betreffende de organisatie van de gewestelijke elektriciteitsmarkt met betrekking tot de noodleveranciersregeling treedt in werking op een door de Regering vastgestelde datum."
- "De overgangsregeling die geldt tot de datum van inwerkingtreding als bedoeld in lid 1 is als volgt:

1° De distributienetbeheerder wijst een noodleverancier aan ter vervanging van een in gebreke blijvende elektriciteitsleverancier teneinde de continuïteit van de levering aan zijn netgebruikers te waarborgen;

2° De noodleverancier is de elektriciteitsleverancier die op het moment van de liberalisering van de betrokken afnemers de aangewezen leverancier was."

Uit deze artikelen blijkt dat in het Vlaamse Gewest:

- de noodlevering in werking treedt wanneer een leverancier in gebreke blijft;

⁵ Voorstel van decreet tot wijziging van diverse bepalingen inzake energie in het kader van de gedeeltelijke omzetting van Richtlijn 2019/944/EU van 5 juni 2019 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en Richtlijn 2018/2001/EU van 11 december 2018 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen en met het oog op de aanpassing van de beginselen betreffende de tariefmethodologie.

- de distributienetbeheerder de rol van noodleverancier op zich neemt, maar over de mogelijkheid beschikt om deze taak te delegeren via transparante en niet-discriminerende procedures;
- de beschermingsperiode beperkt is, maar niet gespecificeerd wordt, aangezien ze door de regering kan worden vastgesteld op advies van de CWaPE;
- de uitvoeringsmodaliteiten bij regeringsdecreet kunnen worden vastgesteld op basis van een advies van de CWaPE in overleg met de DNB's en de leveranciers.

3.2 Voorstellen voor verbetering van de huidige noodleveranciersregeling

Rekening houdend met de bovenvermelde vergelijkende analyse en de lessen die werden getrokken uit de laatste gevallen van in gebreke blijven van leveranciers op de Belgische markt, beveelt BRUGEL de volgende wetswijzigingen aan:

3.2.1 Verduidelijking van de situaties die de toepassing van de noodleveranciersprocedure mogelijk maken

Net zoals in het Vlaamse wettelijke kader, dat alomvattend en nauwkeurig is, zou het aangewezen zijn de omstandigheden te specificeren waarin de noodleveranciersprocedure in werking kan worden gesteld. De elektriciteitsordonnantie voorziet momenteel expliciet in twee situaties waarin de noodleveranciersprocedure in werking treedt: faillissement en intrekking van de vergunning door BRUGEL. Het gaat echter om procedures waarvan de uitvoering gereguleerd is, met name wat de termijnen betreft. De risico's van een verlenging van de leveringstermijn voor een in gebreke blijvende leverancier zijn de volgende:

- het domino-effect op de evenwichtsverantwoordelijke, die vaak de bron is van verschillende andere leveranciers;
- de aanzienlijke toename van de schuld aan de DNB ten laste van de gemeenschap;
- de verminderde consumentenbescherming (geen terugvordering van te veel betaalde bedragen, ongeordende overdracht van klanten naar de noodleverancier wegens technische storingen).

Voorts is het zo dat alle bovengenoemde situaties leiden tot de beëindiging van het toegangscontract, en dus de onderbreking van de toegang tot het distributienet.

Daarom beveelt BRUGEL aan om artikel 25^{noviesdecies} van de elektriciteitsordonnantie en zijn tegenhanger in de gasordonnantie, artikel 20^{sexiesdecies}, te wijzigen als volgt:

"In geval van faillissement, ontbinding of vereffening van de vennootschap of vanaf de inleiding van een procedure tot gerechtelijke reorganisatie als bedoeld in boek XX, titel V, van het Wetboek van economisch recht, in geval van opzegging van het toegangscontract of intrekking van de leveringsvergunning van een leverancier, zal de levering van de eindafnemers worden verzekerd [...]"

Voorts zou in de parlementaire werkzaamheden kunnen worden verduidelijkt dat de procedure niet in werking treedt in situaties waarin de rechten en verplichtingen van de leverancier door een andere leverancier worden overgenomen.

3.2.2 Aanwijzing van de entiteit die verantwoordelijk is voor de noodlevering als openbare dienstverlening

Net als de twee andere Gewesten en om de redenen die in het rapport van de drie regulatoren over de noodleveranciersregeling worden uiteengezet⁶, is BRUGEL van mening dat de distributienetbeheerder moet instaan voor de noodlevering. Rekening houdend met de complexiteit van de bevoorrading of de facturering moet echter de mogelijkheid bestaan om deze taak te delegeren volgens transparante en niet-discriminerende procedures.

Het spreekt vanzelf dat de DNB verantwoordelijk zal zijn voor de organisatie van deze procedures en derhalve voor de voorwaarden van de delegatie. Zo kan hij indien gewenst projectoproepen organiseren voor elke noodsituatie in verband met het in gebreke blijven van een leverancier. De regulator is zich er ook van bewust dat het vooraf organiseren van de procedure:

- **risico's inhoudt** omdat de kans bestaat dat leveranciers geen offerte indienen;
- **kosten met zich meebrengt** omdat de ingediende offertes een "verzekeringscomponent" kunnen hebben, vanwege de onzekerheid op de markt met betrekking tot het volume en het tijdstip van de het in gebreke blijven.

Onder de huidige regeling zijn er echter ook kosten die uitsluitend door de noodleverancier worden gedragen, en dit binnen een onzeker juridisch kader.

Daarom beveelt BRUGEL aan om artikel 25^{noviesdecies} van de elektriciteitsordonnantie en zijn tegenhanger in de gasordonnantie, artikel 20^{sexiesdecies}, aan te vullen als volgt:

"[...] zal de levering van de eindafnemers worden verzekerd door de distributienetbeheerder, die deze rol indien nodig geheel of gedeeltelijk aan een derde kan delegeren volgens een transparante en niet-discriminerende procedure;"

Verder moet in artikel 24bis van de elektriciteitsordonnantie en artikel 18bis van de gasordonnantie duidelijk worden gemaakt dat de distributienetbeheerder deze taak vervult als openbare dienstverlening. Daarom moet een nieuw punt worden toegevoegd, dat als volgt luidt:

"de uitvoering van noodlevering als bedoeld in [artikel 25^{noviesdecies} voor de elektriciteitsordonnantie en [artikel 20^{sexiesdecies} voor de gasordonnantie]"

⁶ <https://www.brugel.brussels/publication/document/verslagen/2021/nl/CONSULTATIEVERSLAG-REGULATOREN-BETREKKING-ONTWERPADVIES-NOODLEVERANCIERSREGELING.pdf>

3.2.3 Duur van de noodlevering

Momenteel voorziet de elektriciteitsverordening in een maximale leveringsperiode van één jaar. BRUGEL is van mening dat het aangewezen is de verplichte leveringstermijn in de elektriciteitsordonnantie te preciseren. Niettemin meent BRUGEL ook dat er, naar het voorbeeld van de Vlaamse regeling, een onderscheid moet worden gemaakt met betrekking tot de duur van de levering in functie van het type klant (huishoudelijk/niet-huishoudelijk). Dit onderscheid is noodzakelijk omdat:

- het wellicht in het voordeel van de niet-huishoudelijke klant is als hij over zijn contract kan onderhandelen en snel een beter aanbod kan zoeken;
- de impact van gereguleerde levering aan zakelijke afnemers aanzienlijk kan zijn voor de noodleverancier in termen van volume en financiële gevolgen, vooral bij grootverbruikers;
- de aanwezigheid van een voldoende aantal leveranciers in het zakelijke segment niet-huishoudelijke afnemers in staat stelt een interessant aanbod te vinden, in tegenstelling tot huishoudelijke afnemers, die een beperktere keuze hebben.

Daarom beveelt BRUGEL aan om artikel 25^{noviesdecies} van de elektriciteitsordonnantie en zijn tegenhanger in de gasordonnantie, artikel 20^{sexiesdecies}, te wijzigen als volgt:

" [...] voor maximaal een jaar voor huishoudelijke afnemers en zestig dagen voor niet-huishoudelijke afnemers".

In de opsomming van de redenen zou ook kunnen worden gespecificeerd dat afnemers die geen commerciële leverancier hebben gekozen, aan het eind van de beschermingsperiode worden afgesloten.

3.2.4 Uitvoeringsmodaliteiten voor de noodlevering

De uitvoeringsmodaliteiten voor de noodlevering hebben betrekking op verschillende aspecten die verband houden met de marktprocessen en zijn derhalve inherent complex en technisch. Om die reden is BRUGEL van oordeel dat het niet eenvoudig is om ze te specificeren in de ordonnantie of in een decreet. Bovendien zullen ze mogelijk moeten worden aangepast naarmate de markt zich ontwikkelt. Daarom geeft BRUGEL de voorkeur aan een dynamische en flexibele aanpak. De regulator stelt voor om deze modaliteiten in overleg met de distributienetbeheerder en de leveranciers vast te leggen. Een dergelijke aanpak ontlast de Regering van deze complexe technische denkoefening. De Regering zou echter de mogelijkheid behouden om aanvullende richtsnoeren voor de modaliteiten vast te stellen.

Daarom stelt BRUGEL voor om artikel 25^{noviesdecies} van de elektriciteitsordonnantie en zijn tegenhanger in de gasordonnantie, artikel 20^{sexiesdecies}, aan te vullen als volgt:

"[...] BRUGEL bepaalt in overleg met de distributienetbeheerders en de leveranciers de modaliteiten voor de uitvoering en, in voorkomend geval, de delegatie van de rol van noodleverancier. Deze modaliteiten:

1°. zijn gericht op een optimale bescherming van de klanten, in het bijzonder huishoudelijke afnemers;

- 2°. *bewaren een evenwicht tussen de belangen van de verschillende actoren die betrokken zijn bij de noodlevering, en bij de gewestelijke energiemarkt in het algemeen;*
- 3°. *bepalen op duidelijke en transparante wijze de taken en deadlines van de actoren die betrokken zijn bij de noodlevering;*
- 4°. *kunnen worden gedifferentieerd naargelang het type eindafnemer en de grootte van de in gebreke blijvende leverancier;*
- 5°. *voorzien in voldoende tijd zodat afnemers van de in gebreke blijvende leverancier, indien technisch mogelijk, hun recht op vrije keuze kunnen uitoefenen voordat de gereguleerde overdracht aan de noodleverancier plaatsvindt.*

De Regering kan aanvullende richtsnoeren voorstellen voor de uitvoering en delegatie van de rol van noodleverancier."

3.2.5 Beschermingsmaatregelen voor afnemers bij het in gebreke blijven van een leverancier

BRUGEL is van mening dat de elektriciteitsordonnantie en zijn tegenhanger in de gasordonnantie een aantal basisregels voor de bescherming van de afnemer zouden moeten specificeren. Hierbij denkt de regulator aan de volgende regels:

- Gereguleerde overdracht van klanten van de in gebreke blijvende leverancier om afsluiting van hun elektriciteits- en gasvoorziening te voorkomen.

Op de energiemarkt moet elke levering op een leveringspunt worden gedekt door een leveringscontract of, in sommige gevallen, gebeuren binnen een in de verordening vastgesteld regelgevend kader (winterafnemers, beschermde afnemers). Wanneer een leverancier in gebreke blijft, vervallen de contracten met zijn afnemers. Om onderbreking van de bevoorrading te voorkomen, moet in het rechtskader dan ook worden bepaald dat de overdracht van afnemers wordt gereguleerd. Zo niet, dan kan de overdracht op verschillende administratieve belemmeringen stuiten, zoals het ontbreken van de ondertekening van het contract door de cliënt.

Daarom stelt BRUGEL voor dat artikel 25*noviesdecies* van de elektriciteitsordonnantie en zijn tegenhanger in de gasordonnantie, artikel 20*sexiesdecies*, de volgende verduidelijking bevatten:

"[...], zal de levering van de eindafnemers [...] op gereguleerde basis."

BRUGEL is van mening dat het eveneens belangrijk is om in de parlementaire werkzaamheden te preciseren dat de rechten en plichten van een leverancier van toepassing blijven, met uitzondering van de specifieke bepalingen met betrekking tot de noodleveringsprocedure. Zo blijft de leverancier bijvoorbeeld gebonden door de wettelijke verplichtingen inzake facturering.

- Het recht om van leverancier te veranderen

Wat de gereguleerde levering betreft, is BRUGEL ervan overtuigd dat het recht om van leverancier te veranderen onvoorwaardelijk moet worden gevrijwaard voor alle afnemers van

de in gebreke blijvende leverancier. Met andere woorden, zij moeten te allen tijde uit de noodleveranciersregeling kunnen stappen.

Daarom stelt BRUGEL voor om artikel 25^{noviesdecies} van de elektriciteitsordonnantie en zijn tegenhanger in de gasordonnantie, artikel 20^{sexiesdecies}, aan te vullen als volgt:

"[...] In geval van toepassing van de noodleveranciersregeling behouden de afnemers het recht om van leverancier te veranderen zonder bijkomende vergoeding of opzegtermijn."

- Wat de voorschotten betreft

Uit eerdere gevallen van in gebreke blijvende leveranciers blijkt dat een leverancier wiens toegangscontract wordt beëindigd, in sommige gevallen als onderneming blijft voortbestaan. BRUGEL is van mening dat deze ondernemingen in dergelijke gevallen verplicht zouden moeten worden om de klanten het te veel betaalde voorschot terug te betalen.

Daarom stelt BRUGEL voor om artikel 25^{noviesdecies} van de elektriciteitsordonnantie en zijn tegenhanger in de gasordonnantie, artikel 20^{sexiesdecies}, aan te vullen als volgt:

"[...] Als een noodlevering is opgestart ten gevolge van een verbreking van het toegangscontract een intrekking van de vergunning, en als de in gebreke blijvende leverancier als onderneming blijft bestaan, is deze laatste verplicht om na ontvangst van de gevalideerde indexen, een eindfactuur te sturen en de eventuele saldi terug te betalen binnen een termijn van maximaal 15 dagen"

BRUGEL wenst de aandacht van de Regering en de wetgever ook te vestigen op de mogelijke schade die klanten lijden ten gevolge van het in gebreke blijven van de leverancier. Indien de wetgever dat wenst, kan in een compensatieregeling worden voorzien. Deze zaak lijkt echter ook onder de federale jurisdictie te vallen.

Daarnaast is het zo dat de afnemers van de in gebreke blijvende leverancier niet alleen rechten hebben, maar ook plichten, met name wat betreft de betaling van hun uitstaande schulden aan de in gebreke blijvende leverancier.

- Tariefvoorwaarden voor de overname van klanten

Op dit moment bepaalt de huidige Brusselse noodleveranciersregeling dat de tariefvoorwaarden voor de noodlevering dezelfde zijn als die van de standaardlevering. Deze benadering heeft enkele zwakke punten:

- BRUGEL merkt op dat er in de praktijk geen standaardtarief bestaat voor professionele afnemers. De noodleverancier heeft zich moeten baseren op door de regulator goedgekeurde praktijken om tariefvoorwaarden aan te bieden aan zakelijke klanten;
- Het standaardtarief is niet automatisch voordelig voor huishoudelijke afnemers;

Daarom lijkt de toepassing van het standaardtarief niet opportuun.

In de door BRUGEL voorgestelde nieuwe regeling wordt voor de tariefvoorwaarden een onderscheid gemaakt naargelang de noodleverancier de DNB is of een commerciële leverancier:

- 1°. Wanneer de afnemers door de DNB worden bevoorrad, is BRUGEL van mening dat het maximumtarief moet worden toegepast, aangezien het sociale tarief niet

gerechtvaardigd lijkt voor situaties van in gebreke blijven. De tarieven voor energielevering door de DNB worden a priori vastgesteld door de federale overheid en er zijn twee tarieven (sociaal tarief/maximumprijs). Ter herinnering: de "maximumprijs" is het tarief dat van toepassing is op huishoudelijke afnemers van wie het leveringscontract is beëindigd. Het is belangrijk op te merken dat dit tarief niet overeenstemt met het duurste aanbod op de markt. Om het te berekenen houdt de federale regulator, voor de leveranciers met een marktaandeel hoger dan 3%, rekening met de (actieve of inactieve) producten die het meest vertegenwoordigd zijn bij de Brusselse bevolking. Zo was de maximumprijs in maart 2022 bijvoorbeeld ongeveer gelijk aan de goedkoopste prijs die door de leveranciers werd aangeboden. Als de afnemers door een commerciële leverancier worden bevoorradt die door de DNB werd gedelegeerd, gelden de tariefvoorwaarden die in het kader van de aanbesteding zijn vastgesteld. Het spreekt vanzelf dat BRUGEL deze tariefvoorwaarden zal moeten goedkeuren om zich ervan te vergewissen dat zij redelijk en niet-discriminerend zijn.

Daarom stelt BRUGEL voor om de verwijzing naar de standaardleveringsvoorwaarden in artikel 25^{noviesdecies} van de elektriciteitsordonnantie en zijn tegenhanger in de gasordonnantie, artikel 20^{sexiesdecies}, te schrappen en de artikels aan te vullen als volgt:

"[...] Indien deze rol wordt vervuld door de distributienetbeheerder, gebeurt de levering op basis van het maximumtarief [zoals vastgesteld bij het ministerieel besluit van 1 juni 2004 tot vaststelling van de maximumprijzen voor de levering van elektriciteit door de distributienetbeheerders aan de eindafnemers wiens leveringscontract werd opgezegd door hun leverancier en die niet als residentieel beschermde klanten kunnen worden beschouwd] en [voor gas, het ministerieel besluit van 15 februari 2005 tot vaststelling van de maximumprijzen voor de levering van aardgas door de distributieondernemingen aan de eindafnemers wier leveringscontract werd opgezegd door hun leverancier en die niet als residentieel beschermde klanten met een laag inkomen of in een kwetsbare situatie kunnen worden beschouwd].

Indien deze rol wordt gedelegeerd aan een commerciële leverancier, worden de financiële voorwaarden door BRUGEL goedgekeurd in het kader van de delegatieprocedure.

In alle gevallen behouden klanten die recht hebben op het sociale tarief, hun recht".

- Informatie- en rapportageplicht van de noodleverancier

Om de noodlevering optimaal te kunnen organiseren, is het noodzakelijk dat alle betrokken actoren duidelijk, transparant en tijdig communiceren, in de eerste plaats met de klanten van de in gebreke blijvende leverancier, maar ook met de regulator. Er moet ook een verslag aan de regulator worden opgesteld om het goede verloop van de noodleveringsprocedure te kunnen controleren.

Daarom stelt BRUGEL voor om artikel 25^{noviesdecies} van de elektriciteitsordonnantie en zijn tegenhanger in de gasordonnantie, artikel 20^{sexiesdecies}, aan te vullen als volgt:

"De noodleverancier stelt de afnemers zo spoedig mogelijk in kennis van zijn tijdelijke overname, van de voorwaarden die in dit verband op hen van toepassing zullen zijn en van de mogelijkheden waarover ze beschikken om hun commerciële leverancier te kiezen. Indien de distributienetbeheerder deze taak delegeert, is hij tevens verplicht de afnemers en de gedelegeerde noodleverancier onverwijld en op duidelijke en transparante wijze te informeren. De noodleverancier heeft een informatie- en rapportageplicht jegens BRUGEL. Het rapportagekader wordt bepaald door BRUGEL".

3.2.6 Overdracht van persoonsgegevens

Om de noodlevering zo goed mogelijk te kunnen organiseren is het noodzakelijk om de persoonlijke klantgegevens (klantnamen, EAN-codes enzovoort) uit te wisselen tussen de actoren. BRUGEL is van mening dat de uitwisseling van deze gegevens wettelijk moet worden toegestaan door een ordonnantie. Het verzamelen van persoonsgegevens heeft de volgende doelstellingen:

- enerzijds het beheer van de klantgegevens door de DNB met het oog op de technische organisatie van de noodlevering;
- anderzijds de automatische overname door de noodleverancier van het sociaal tarief aan de begunstigden ervan, zonder zware administratieve lasten.

Daarom stelt BRUGEL voor om artikel 25^{noviesdecies} van de elektriciteitsordonnantie en zijn tegenhanger in de gasordonnantie, artikel 20^{sexiesdecies}, aan te vullen als volgt:

"[...] In geval van delegatie van de taak deelt de distributienetbeheerder de persoonsgegevens van de afnemers die de noodlevering genieten op beveiligde, niet-discriminerende en transparante wijze mee aan de leverancier die voor de noodlevering instaat. Deze overdracht van persoonsgegevens moet gebeuren met het oog op de technische en operationele organisatie van de noodlevering of om de rechten van de begunstigden van het sociaal tarief te vrijwaren. De in gebreke blijvende leverancier moet, indien de situatie dit toelaat, de persoonsgegevens van de begunstigden van het sociaal tarief meedelen aan de noodleverancier of diens gedelegeerde(n), zodat deze begunstigden verder het sociaal tarief kunnen genieten zonder bijkomende administratieve lasten. De noodleverancier past het sociaal tarief onmiddellijk toe, indien hij over voldoende bewijs beschikt dat de afnemer er recht op heeft.

BRUGEL stelt het kader vast van de gegevens die in het kader van de noodleveringsprocedure worden uitgewisseld."

3.2.7 Uitgestelde inwerkingtreding

BRUGEL is ervan overtuigd dat de uitvoering van de nieuwe wetsvoorstellen enkele maanden in beslag zal nemen. Daarom stelt BRUGEL voor om de inwerkingtreding van de ordonnantie uit te stellen. De huidige regeling blijft van toepassing tot de in de ordonnantie genoemde datum.

BRUGEL stelt daarom voor een slotbepaling in te voeren die luidt als volgt:

"Artikel X treedt in werking op de eerste dag van de twaalfde maand volgend op de publicatie van huidige ordonnantie. Vóór de in lid 1 bedoelde datum van inwerkingtreding moet de distributienetbeheerder alle nodige maatregelen treffen om op die datum aan zijn verplichtingen te voldoen."

3.2.8 Algemeen voorbehoud

BRUGEL wenst te benadrukken dat de procedure en de daaruit voortvloeiende regels die in dit advies worden voorgesteld, alleen kunnen worden toegepast in geval van in gebreke blijven door kleine of middelgrote leveranciers. Het in gebreke blijven van een grote leverancier leidt immers tot een uitzonderlijke crisissituatie in het Gewest zodat de Regering in dat geval uitzonderlijke ad-hocmaatregelen zal moeten nemen.

4 Conclusies

In het licht van de vergelijkende analyse van de verschillende noodleveranciersregelingen en van de lessen die werden getrokken uit de verschillende gevallen van in gebreke blijvende leveranciers in het kader van de energiecrisis, stelt BRUGEL de volgende principes voor als wetgevende verbeteringen:

- aanwijzen van de DNB als verantwoordelijke voor de noodlevering, met de mogelijkheid deze taak te delegeren via een aanbestedingsprocedure;
- kwalificeren van deze taak van de DNB als een taak van openbare dienstverlening;
- verduidelijken van de situaties die aanleiding kunnen geven tot het in werking stellen van de noodleveringsprocedure;
- vaststellen van de leveringsperiode voor huishoudelijke afnemers op 1 jaar en voor andere afnemers op 60 dagen;
- delegeren aan BRUGEL van de bevoegdheid om de modaliteiten voor de uitvoering van de noodlevering te bepalen na overleg met de DNB en de leveranciers;
- versterken van de bescherming van de klant: recht om van leverancier te veranderen, gereguleerde overdracht, verplichting om een eindfactuur te sturen, informatie- en rapportageplicht van de actoren die bij de noodleveringsprocedure betrokken zijn;
- verduidelijken van de overnametarieven: in geval van levering door de DNB moet het maximumtarief gelden; in geval van delegatie zullen deze tarieven worden vastgesteld in het kader van een aanbesteding en ter goedkeuring aan de regulator worden voorgelegd;
- uitstellen van de inwerkingtreding tot 1 jaar, zodat de DNB zich op de nieuwe procedure kan voorbereiden.

BRUGEL wenst te benadrukken dat de procedure en de daaruit voortvloeiende regels die in dit advies worden voorgesteld, alleen kunnen worden toegepast in geval van in gebreke blijven door kleine of middelgrote leveranciers. Het in gebreke blijven van een grote leverancier leidt immers tot een uitzonderlijke crisissituatie in het Gewest zodat de Regering in dat geval uitzonderlijke ad-hocmaatregelen zal moeten nemen.

* *

*

5 Bijlagen

I. Samenvatting van de artikelvoorstellen

I°. Voorstel voor artikel 25^{noviesdecies} van de elektriciteitsordonnantie en zijn tegenhanger in de gasordonnantie, artikel 20^{sexiesdecies}:

"§1. In geval van faillissement, ontbinding of vereffening van de vennootschap of vanaf de inleiding van een procedure tot gerechtelijke reorganisatie als bedoeld in boek XX, titel V, van het Wetboek van economisch recht, in geval van opzegging van het toegangscontract of van intrekking van de leveringsvergunning van een leverancier, zal de levering van de eindafnemers worden verzekerd door de distributienetbeheerder, die deze rol indien nodig geheel of gedeeltelijk aan een derde kan delegeren volgens een transparante en niet-discriminerende procedure.

§2. BRUGEL bepaalt in overleg met de distributienetbeheerders en de leveranciers de modaliteiten voor de uitvoering en, in voorkomend geval, de delegatie van de rol van noodleverancier. Deze modaliteiten:

- 1°. zijn gericht op een optimale bescherming van de klanten, in het bijzonder huishoudelijke afnemers;*
- 2°. bewaren een evenwicht tussen de belangen van de verschillende actoren die betrokken zijn bij de noodlevering, en bij de gewestelijke energiemarkt in het algemeen;*
- 3°. bepalen op duidelijke en transparante wijze de taken en deadlines van de actoren die betrokken zijn bij de noodlevering;*
- 4°. kunnen worden gedifferentieerd naargelang het type eindafnemer en de grootte van de in gebreke blijvende leverancier;*
- 5°. voorzien in voldoende tijd zodat afnemers van de in gebreke blijvende leverancier, indien technisch mogelijk, hun recht op vrije keuze kunnen uitoefenen voordat de gereguleerde overdracht aan de noodleverancier plaatsvindt.*

De Regering kan aanvullende richtsnoeren voorstellen voor de uitvoering en delegatie van de rol van noodleverancier.

§3. De maximale duur van de noodlevering is een jaar voor huishoudelijke afnemers en zestig dagen voor niet-huishoudelijke afnemers.

§4. Indien de rol van noodleverancier wordt vervuld door de distributienetbeheerder, gebeurt de levering op basis van het maximumtarief [zoals vastgesteld bij het ministerieel besluit van 1 juni 2004 tot vaststelling van de maximumprijzen voor de levering van elektriciteit door de distributienetbeheerders aan de eindafnemers wiens leveringscontract werd opgezegd door hun leverancier en die niet als residentieel beschermde klanten kunnen worden beschouwd] en [voor gas, het ministerieel besluit van 15 februari 2005 tot vaststelling van de maximumprijzen voor de levering van aardgas door de distributieondernemingen aan de eindafnemers wier leveringscontract werd opgezegd door hun leverancier en die niet als residentieel beschermde klanten met een laag inkomen of in een kwetsbare situatie kunnen worden beschouwd].

Indien deze rol wordt gedelegeerd aan een commerciële leverancier, worden de financiële voorwaarden door BRUGEL goedgekeurd in het kader van de delegatieprocedure.

In alle gevallen behouden klanten die recht hebben op het sociale tarief, hun recht.

§5. De noodleverancier stelt de afnemers zo spoedig mogelijk in kennis van zijn tijdelijke overname, van de voorwaarden die in dit verband op hen van toepassing zullen zijn en van de mogelijkheden waarover ze beschikken om hun commerciële leverancier te kiezen. Indien de distributienetbeheerder deze taak delegeert, is hij tevens verplicht de afnemers en de gedelegeerde noodleverancier onverwijld en op duidelijke en transparante wijze te informeren. De noodleverancier heeft een informatie- en rapportageplicht jegens BRUGEL. Het rapportagekader wordt bepaald door BRUGEL.

§6. In geval van toepassing van de noodleveranciersregeling behouden de afnemers het recht om van leverancier te veranderen zonder bijkomende vergoeding of opzegtermijn.

§7. Als een noodlevering is opgestart ten gevolge van een verbreking van het toegangscontract een intrekking van de vergunning, en als de in gebreke blijvende leverancier als onderneming blijft bestaan, is deze laatste verplicht om na ontvangst van de gevalideerde indexen, een eindfactuur te sturen en de eventuele saldi terug te betalen binnen een termijn van maximaal 15 dagen.

§8. In geval van delegatie van de taak deelt de distributienetbeheerder de persoonsgegevens van de afnemers die de noodlevering genieten op beveiligde, niet-discriminerende en transparante wijze mee aan de leverancier die voor de noodlevering instaat. Deze overdracht van persoonsgegevens moet gebeuren met het oog op de technische en operationele organisatie van de noodlevering of om de rechten van de begunstigden van het sociaal tarief te vrijwaren. De in gebreke blijvende leverancier moet, indien de situatie dit toelaat, de persoonsgegevens van de begunstigden van het sociaal tarief meedelen aan de noodleverancier of diens gedelegeerde(n), zodat deze begunstigden verder het sociaal tarief kunnen genieten zonder bijkomende administratieve lasten. De noodleverancier past het sociaal tarief onmiddellijk toe, indien hij over voldoende bewijs beschikt dat de afnemer er recht op heeft.

BRUGEL stelt het kader vast van de gegevens die in het kader van de noodleveringsprocedure worden uitgewisseld.

2°. Voorstel voor artikel 24 bis van de elektriciteitsordonnantie en artikel 18 bis van de gasordonnantie, met een nieuw punt dat als volgt luidt:

"de uitvoering van noodlevering als bedoeld in [artikel 25noviesdecies voor de elektriciteitsordonnantie en [artikel 20sexiesdecies voor de gasordonnantie]".

3°. Slotbepalingen

"Artikel X treedt in werking op de eerste dag van de twaalfde maand volgend op de publicatie van huidige ordonnantie. Vóór de in lid 1 bedoelde datum van inwerkingtreding moet de distributienetbeheerder alle nodige maatregelen treffen om op die datum aan zijn verplichtingen te voldoen."

2. Ontvangen reacties op de beperkte consultatie

(reacties ontvangen in de gekozen taal van de gesprekspartner)

Reactie Test-Aankoop

Nous approuvons globalement l'avis de BRUGEL sur le principe de fourniture de substitution, à savoir, la faculté du GRD à assurer ce rôle, avec possibilité de délégation en tout ou en partie.

Toutefois, nous insistons sur le fait que le consommateur, déjà pénalisé une première fois par son fournisseur défaillant, ne doit pas l'être une seconde fois par un tarif inapproprié, qui lui serait imposé par le GRD ou par délégation, par le fournisseur de substitution. BRUGEL semble prendre comme exemple la situation en Flandre, où Fluvius agit comme fournisseur de substitution, mais à un tarif inacceptable pour nous. A titre d'illustration, pour une consommation standard, le tarif Fluvius comme « noodleverancier » est, pour l'électricité, 27 % plus cher que le tarif libéralisé le moins cher. Pour le gaz, il est même 48 % plus cher, ce tarif étant alors le plus cher du marché. Le but de ces tarifs élevés est d'inviter les consommateurs à retourner le plus rapidement possible sur le marché libéralisé, mais nous estimons cette mesure injustement dommageable pour le consommateur, et donc inappropriée. Nous estimons que le tarif de substitution doit à tout le moins être conforme à la moyenne du marché et idéalement, le plus proche possible du tarif proposé au client par le fournisseur défaillant. Nous émettons donc des réserves sur la proposition « Si ce rôle est assuré par le gestionnaire du réseau de distribution, la fourniture est opérée sur base du tarif maximum ».

Il convient aussi de préciser la situation des prosumers, qui n'apparaissent pas dans la note de BRUGEL. Les modalités quant aux tarifs de rachat de l'énergie par le GRD ou le fournisseur de substitution doivent être précisées. Ici aussi, il y a lieu d'éviter toute forme de pénalité pour le consommateur.

Reactie Engie

« [...] pour une durée maximale d'un an pour les clients résidentiels et de soixante jours pour les clients non-résidentiels ».

Commentaire : Ne serait-il pas opportun de préciser ce qui se passe après ce délai ?

« [...] Si la fourniture de substitution a été enclenchée suite à une rupture du contrat d'accès ou en cas de retrait de licence, et pour autant que l'entreprise continue à exister, cette dernière est tenue de rembourser à ses anciens clients dans un court délai la totalité du trop perçu des acomptes payés ».

Commentaire : Ne serait-il pas préférable d'imposer au fournisseur défaillant d'envoyer les factures de clôture et d'en rembourser les soldes éventuels dans un court délai. En effet, rembourser des acomptes sans parler de la facture de clôture revient à omettre une étape.

« [...] Pour les clients résidentiels et les clients non résidentiel avec un relève annuel de compteur, les conditions financières correspondent à un produit offert activement aux autres clients du fournisseur de substitution si ce rôle est délégué à un fournisseur commercial. Si ce rôle est assuré par le gestionnaire du réseau de distribution, la fourniture est opérée sur base du tarif maximum. Pour les autres clients non-résidentiels, les conditions financières sont soumises par le fournisseur de substitution à l'approbation de BRUGEL ».

Commentaire : Plutôt que de faire la différence entre clients AMR et MMR, l'expérience nous conseille de distinguer les clients entre Rési et PME d'un côté et Business de l'autre.

La base réglementaire est-elle suffisante pour les clients de type autorités publiques pour lesquels la fourniture doit en principe passer par un appel d'offre officiel ?

D'autre part, n'est il pas bloquant de préciser que le tarif correspond à un des produit offert par le fournisseur de substitution désigné : cela limite les possibilités pour la suite (notamment de fixer un tarif standard ou de « jouer » sur le tarif offert lors d'un éventuel appel d'offre par le GRD pour désigner un fournisseur de substitution)

«Le fournisseur de substitution informe les clients le plus rapidement possible, et au plus tard endéans les cinq jours avant sa fourniture, de sa reprise temporaire, des conditions qui lui seront appliquées dans ce contexte ainsi que des possibilités dont dispose ce client en vue de choisir son fournisseur commercial. En cas de délégation de cette tâche par le gestionnaire du réseau de distribution, ce dernier reste également soumis à l'obligation d'information, dans un délai rapide et d'une manière claire et transparent, vers les clients et le fournisseur de substitution. Le fournisseur de substitution a une obligation d'information et de rapportage vers BRUGEL. Ce dernier détermine le canevas de rapportage ».

Commentaire : Me paraît trop précis pour l'ordonnance

Dépend des modalités pratiques qui seront à définir

En principe, le fournisseur de substitution ne dispose pas encore des données et envoyer des courriers dans un délai aussi court est actuellement impossible compte tenu du travail préparatoire à effectuer

« [...] En cas de délégation de la tâche, le gestionnaire du réseau de distribution communique les données personnelles des clients bénéficiant de la fourniture de substitution d'une manière sécurisée, non discriminatoire et transparente au fournisseur chargée d'assurer la fourniture de substitution. Cette transmission des données personnelles doit avoir pour finalité l'organisation technique et opérationnelle de la fourniture de substitution ou la préservation pour les bénéficiaires du tarif social de leur droit. Le fournisseur défaillant doit communiquer au fournisseur de substitution les données personnelles des bénéficiaires du tarif social afin que ces derniers puissent continuer en bénéficiant sans aucune charge administrative supplémentaire ».

Commentaire : D'une façon générale, peut-être utile d'indiquer que le fournisseur de substitution est tenu à un devoir de confidentialité des données et information qu'il reçoit dans le cadre de sa fonction (y compris dans le traitement des données)

Attention, sans les preuves (extrait SOCTAR ou attestation papier), pas question pour un fournisseur d'appliquer le tarif social : le risque est trop important. De plus, cela représente une charge administrative importante et en marge des processus d'échange de données actuels)

pour une durée maximale d'un an pour les clients résidentiels et de soixante jours pour les clients non-résidentiels

Commentaire : Ne serait-il pas opportun de préciser ce qui se passe après ce délai ?

- serait fort rigide et ne pourrait pas suivre les évolutions du marché « [...] | BRUGEL détermine, en concertation avec le gestionnaire de réseaux de distribution les fournisseurs, les modalités de mise en oeuvre et, le cas échéant, de délégation, de ce rôle de fournisseur de substitution. Ces modalités :

- 1°. visent une protection optimale des clients, notamment en ce qui concerne les clients résidentiels,
- 2°. préservent l'équilibre des intérêts des différents acteurs impliqués dans la fourniture de substitution,
- 3°. définissent d'une manière claire et transparente les tâches et les délais d'exécution des tâches des acteurs impliqués dans la fourniture de substitution,
- 4°. peuvent être différenciées selon le type de clients finals concernés ainsi que selon la taille du fournisseur défaillant.

Le Gouvernement peut proposer des balises complémentaires pour les modalités de mise en oeuvre et de délégation de ce rôle de fournisseur de substitution. »

Commentaire: Une autre option serait que les modalités soient définies par le Gouvernement. Néanmoins, cette option aurait pour désavantages :

-de charger le gouvernement par des tâches fort techniques;

- serait fort rigide et ne pourrait pas suivre les évolutions du marché.

« [...] Si la fourniture de substitution a été enclenchée suite à une rupture du contrat d'accès ou en cas de retrait de licence, et pour autant que l'entreprise continue à exister, cette dernière est tenue de rembourser à ses anciens clients dans un court délai la totalité du trop perçu des acomptes payés ».

Commentaire: Ne serait-il pas préférable d'imposer au fournisseur défaillant d'envoyer les factures de clôture et d'en rembourser les soldes éventuels dans un court délai. En effet, rembourser des acomptes sans parler de la facture de clôture revient à omettre une étape.

« [...]Pour les clients résidentiels et les clients non résidentiel avec un relève annuel de compteur, les conditions financières correspondent à un produit offert activement aux autres clients du fournisseur de substitution si ce rôle est délégué à un fournisseur commercial. Si ce rôle est assuré par le gestionnaire du réseau de distribution, la fourniture est opérée sur base du tarif maximum. Pour les autres clients non-résidentiels, les conditions financières sont soumises par le fournisseur de substitution à l'approbation de BRUGEL ».

Commentaire : Plutôt que de faire la différence entre clients AMR et MMR, l'expérience nous conseille de distinguer les clients entre Rési et PME d'un côté et Business de l'autre.

La base réglementaire est-elle suffisante pour les clients de type autorités publiques pour lesquels la fourniture doit en principe passer par un appel d'offre officiel ?

D'autre part, n'est il pas bloquant de préciser que le tarif correspond à un des produit offert par le fournisseur de substitution désigné : cela limite les possibilités pour la suite (notamment de fixer un tarif standard ou de « jouer » sur le tarif offert lors d'un éventuel appel d'offre par le GRD pour désigner un fournisseur de substitution)

«Le fournisseur de substitution informe les clients le plus rapidement possible, et au plus tard endéans les cinq jours avant sa fourniture, de sa reprise temporaire, des conditions qui lui seront appliquées dans ce contexte ainsi que des possibilités dont dispose ce client en vue de choisir son fournisseur commercial. En cas de délégation de cette tâche par le gestionnaire du réseau de distribution, ce dernier reste également soumis à l'obligation d'information, dans un délai rapide et d'une manière claire et transparent, vers les clients et le fournisseur de substitution. Le fournisseur de substitution a une obligation d'information et de rapportage vers BRUGEL. Ce dernier détermine le canevas de rapportage ».

Commentaire : Me parait trop précis pour l'ordonnance

-Dépend des modalités pratiques qui seront à définir

-En principe, le fournisseur de substitution ne dispose pas encore des données et envoyer des courriers dans un délai aussi court est actuellement impossible compte tenu du travail préparatoire à effectuer

« [...] En cas de délégation de la tâche, le gestionnaire du réseau de distribution communique les données personnelles des clients bénéficiant de la fourniture de substitution d'une manière sécurisée, non discriminatoire et transparente au fournisseur chargée d'assurer la fourniture de substitution. Cette transmission des données personnelles doit avoir pour finalité l'organisation technique et opérationnelle de la fourniture de substitution ou la préservation pour les bénéficiaires du tarif social de leur droit. Le fournisseur défaillant doit communiquer au fournisseur de substitution les données personnelles des bénéficiaires du tarif social afin que ces derniers puissent continuer en bénéficiant sans aucune charge administrative supplémentaire ».

Commentaire 1: D'une façon générale, peut-être utile d'indiquer que le fournisseur de substitution est tenu à un devoir de confidentialité des données et information qu'il reçoit dans le cadre de sa fonction (y compris dans le traitement des données)

Commentaire 2: Attention, sans les preuves (extrait SOCTAR ou attestation papier), pas question pour un fournisseur d'appliquer le tarif social : le risque est trop important. De plus, cela représente une charge administrative importante et en marge des processus d'échange de donnée actuels)

Reactie TotalEnergies

« [...] I BRUGEL détermine, en concertation avec le gestionnaire de réseaux de distribution et les fournisseurs, les modalités de mise en œuvre et, le cas échéant, de délégation, de ce rôle de fournisseur de substitution. Ces modalités :

- 1°. visent une protection optimale des clients, notamment en ce qui concerne les clients résidentiels,
- 2°. préservent l'équilibre des intérêts des différents acteurs impliqués dans le marché régional de la fourniture d'énergie,
- 3°. définissent d'une manière claire et transparente les tâches et les délais d'exécution des tâches des acteurs impliqués dans la fourniture de substitution,
- 4°. peuvent être différenciées selon le type de clients finals concernés ainsi que selon la taille du fournisseur défaillant.

Le Gouvernement peut proposer des balises complémentaires pour les modalités de mise en œuvre et de délégation de ce rôle de fournisseur de substitution. »

Commentaires : Nous partageons le point de vue émis. Brugel nous semble plus à même de traiter de ces questions techniques et possède une connaissance plus fine du marché. De plus les procédures d'adoption plus rapides permettent une meilleure réactivité aux évolutions et réalités du marché.

L'équilibre des intérêts doit également être assuré envers les fournisseurs commerciaux qui ne participent pas à la fourniture de substitution.

le cadre légal ordonnanciel devrait préciser que le transfert de la clientèle est réglementaire. Dans le cas contraire, le transfert pourrait rencontrer plusieurs obstacles administratifs, liés par exemple à l'absence de signature du contrat par le client.

Commentaires : La proposition semble en effet opportune. Il importe néanmoins d'assurer qu'il n'y a pas d'effet connexe négatif. Par exemple, quel impact cette qualification a-t-elle sur les obligations légales du fournisseur de substitution (obligations découlant de la loi et des ordonnances en matière de facturation, OSP, etc.) ?

« [...] En cas de mise en œuvre de procédure de fourniture de substitution, les clients conservent leur droit de changement de fournisseur sans aucune indemnité, ni préavis. ».

Commentaires : Un préavis technique de 21 jours pour la réalisation des procédures de marché est actuellement indispensable.

« [...] Si la fourniture de substitution a été enclenchée suite à une rupture du contrat d'accès ou en cas de retrait de licence, et pour autant que l'entreprise continue à exister, cette dernière est tenue de rembourser à ses anciens clients dans un délai maximum de xxxx la totalité du trop perçu des acomptes payés ».

Commentaires : La notion de « court délai » est très vague et devrait être précisée, d'autant que le risque existe que l'entreprise cesse ses activités avant d'avoir effectué ce remboursement. La détermination d'un délai maximal nous semble dès lors préférable.

BRUGEL souhaite également attirer l'attention du gouvernement et du législateur sur le préjudice éventuel subi par les clients par la défaillance du fournisseur. Si le législateur souhaite un régime d'indemnité pourrait être prévu. Néanmoins, cette matière semble également relever de la compétence fédérale.

Commentaires : La Région n'est-elle pas également compétente en la matière ?

« [...] Pour les clients résidentiels et les clients non résidentiel avec un relève annuel de compteur, les conditions financières correspondent au produit défini dans le cadre de la procédure de délégation si ce rôle est délégué à un ou plusieurs fournisseurs commerciaux. Si ce rôle est assuré par le gestionnaire du réseau de distribution, la fourniture est opérée sur base du tarif maximum. Pour les autres clients non-résidentiels, les conditions financières sont soumises par le fournisseur de substitution à l'approbation de BRUGEL ».

Commentaires : La fourniture de substitution est soumise à des exigences spécifiques. Il nous semble dès lors difficile de lui appliquer un des produits actifs, ceux-ci n'étant pas dimensionnés pour faire face aux spécificités de ce rôle. Ceci nous semble source de difficulté. Par ailleurs en cas de délégation à plusieurs acteurs (cf. commentaire supra), des conditions très différentes seraient susceptibles de s'appliquer d'un acteur à l'autre sans que celles-ci ne soient nécessairement justifiées ou opportunes. C'est pourquoi nous suggérons que les conditions tarifaires en cas de délégation soient plutôt déterminées et validées par Brugel dans le cadre de la procédure de délégation et qu'un produit spécifique à la fourniture de substitution soit dès lors appliqué.

« Le fournisseur de substitution informe les clients le plus rapidement possible, et au plus tard endéans les cinq jours avant sa fourniture, de sa reprise temporaire, des conditions qui lui seront appliquées dans ce contexte ainsi que des possibilités dont dispose ce client en vue de choisir son fournisseur commercial. En cas de délégation de cette tâche par le gestionnaire du réseau de distribution, ce dernier reste également soumis à l'obligation d'information, dans un délai rapide et d'une manière claire et transparent, vers les clients et le fournisseur de substitution. Le fournisseur de substitution a une obligation d'information et de rapportage vers BRUGEL. Ce dernier détermine le canevas de rapportage ».

Commentaires : Le délai de 5 jours avant la fourniture pourra-t-il toujours être respecté ? Si un fournisseur commercial dépose le bilan, le fournisseur de substitution ne doit-il pas intervenir du jour au lendemain, sans avertissement préalable ?

« [...] En cas de délégation de la tâche, le gestionnaire du réseau de distribution communique les données personnelles des clients bénéficiant de la fourniture de substitution d'une manière sécurisée, non discriminatoire et transparente au fournisseur chargée d'assurer la fourniture de substitution. Brugel établit les lignes directrices relatives aux modalités de cette transmission. Cette transmission des données personnelles doit avoir pour finalité l'organisation technique et opérationnelle de la fourniture de substitution ou la préservation pour les bénéficiaires du tarif social de leur droit. Le fournisseur défaillant doit communiquer au fournisseur de substitution ou à son ou ses délégués les données personnelles des bénéficiaires du tarif social afin que ces derniers puissent continuer en bénéficiant sans aucune charge administrative supplémentaire ».

Commentaires : Une certaine clarté et une uniformité nous semble nécessaire concernant les modalités de transmission des données. Ceci devrait dès lors être cadré dans des lignes directrices établies par Brugel.

Commentaires : Il est important que celui-ci (ou ceux-ci) reçoive(nt) également directement l'information.

BRUGEL est convaincue que la mise en œuvre des nouvelles propositions législatives prendra quelques mois. Dès lors, BRUGEL propose de différer l'entrée en vigueur de l'ordonnance. Le régime actuel continuera à s'appliquer jusqu'à la date fixée dans l'ordonnance.

Commentaires : Pourquoi ne pas prévoir une entrée en vigueur plus rapide des recommandations demandant moins de délai de mise en œuvre (a priori les recommandations numéro 3.2.1, 3.2.3, 3.2.5 et 3.2.6.) ?

§5. En cas de mise en œuvre de procédure de fourniture de substitution, les clients conservent leur droit de changement de fournisseur sans aucune indemnité, ni préavis.

Commentaires : Sauf préavis technique de 21 jours

Reactie Sibelga

Volgende pagina's

RÉPONSE AU PROJET D'AVIS DE BRUGEL RELATIF AU RÉGIME DE FOURNITURE DE SUBSTITUTION

Date / Datum: 8 avril 2022

De / Van:

À / Aan: BRUGEL

INTRODUCTION

Le 1er avril 2022, BRUGEL a communiqué à Sibelga un projet d'avis relatif au régime de fourniture de substitution en vue d'une concertation officielle.

Nous ne pouvons que nous réjouir de cette concertation sur un sujet aussi essentiel que sensible, singulièrement en cette période difficile pour les acteurs du marché de l'énergie et les clients finals.

Compte tenu du délai laissé à Sibelga, la présente réponse est formulée sous le bénéfice de l'urgence.

Dans le cadre de la présente note, nous formulerons d'abord d'importantes réserves d'ordre général (I). Ensuite, nous formulerons des remarques générales (II) ainsi que des observations plus particulières (III). Notre approche se veut ainsi constructive : il s'agit d'apporter un éclairage le plus objectif possible, tiré de notre expérience et de notre expertise, tout en montrant notre disposition à assumer un nouveau rôle d'intérêt général, si le législateur en prenait la décision.

I. RÉSERVES GÉNÉRALES

La procédure actuellement mise en place par les ordonnances du 19 juillet 2001 relative au marché de l'électricité en Région de Bruxelles-Capitale et du 1er avril 2004 relative à l'organisation du marché du gaz en Région de Bruxelles-Capitale semble avoir fait la preuve de son efficacité.

Ces derniers mois, la procédure en vigueur a été mobilisée à plusieurs reprises sans que ne soient rencontrées des difficultés particulières.

Certes, certains aspects de la procédure méritent d'être corrigés, notamment quant au cadre permettant la résiliation du contrat d'accès. Le projet d'avis ainsi que la révision actuelle du règlement technique et du contrat d'accès y annexé devraient, à cet égard, résoudre cette difficulté.

L'efficacité du système actuellement en vigueur ne s'est évidemment démontrée que pour des fournisseurs ayant un portefeuille de clients relativement réduit.

Si un fournisseur ayant un portefeuille de clients sensiblement plus important venait à défaillir, il est raisonnable de considérer qu'a priori, le fournisseur ayant la plus grande part de marché serait le plus à même de reprendre le portefeuille du fournisseur défaillant.

Ceci nous amène à notre deuxième importante réserve.

Tous les scénarios dont il est question dans le projet d'avis ne pourraient se dérouler sans d'inimaginables difficultés si le fournisseur défaillant est l'un des trois (voire quatre) gros fournisseurs actifs à Bruxelles et en Belgique.

Tant d'un point de vue juridique, économique qu'opérationnel, la défaillance de l'un de ces fournisseurs entraînerait Sibelga – et le marché en général – dans une situation particulièrement délicate. Tous les commentaires qui suivent doivent donc être lus sous cette réserve.

II. REMARQUES GÉNÉRALES

Sur le fond, nous sommes dubitatifs sur l'opportunité et l'objectif poursuivi. Au terme de la procédure actuelle, les Communes (moyennant approbation du Gouvernement) ont désigné un fournisseur par défaut pour répondre à une situation de fournisseur défaillant. Une telle désignation ne constitue-t-elle pas une réponse adéquate et justifiée, en particulier au regard des règles d'unbundling définies par les directives européennes, à une situation a priori exceptionnelle ?

Nous voulons aussi souligner le caractère essentiel de la faculté de subdéléguer la mission à un fournisseur actif sur le marché. Si, techniquement, Sibelga pourrait directement remplir la mission de fournisseur de substitution, il nous semble que sa priorité doit être, indépendamment de sa mission de gestionnaire du réseau et des données de comptage (essentielle aussi dans une telle situation), de gérer la clientèle protégée.

Quoi qu'il en soit, compte tenu de l'organisation du marché libéralisé, Sibelga, en sa qualité de gestionnaire du réseau de distribution, est tenue de faire appel au marché – via des marchés publics – pour faire appel à un fournisseur, et ce, que Sibelga soit elle-même fournisseur de substitution ou délègue cette mission à un fournisseur tiers. En dehors de ses besoins propres, il est en effet interdit au gestionnaire du réseau de distribution de produire de l'énergie.

Il importe alors qu'un tel appel au marché soit opéré avant que la situation d'urgence liée à la défaillance d'un fournisseur ne se présente. En effet, d'une part, les règles relatives aux marchés publics imposent le respect de délais permettant de faire jouer pleinement la transparence et la concurrence. D'autre part, toute procédure de mise en concurrence dans l'urgence implique nécessairement une tension au niveau des prix.

Cette désignation via une mise en concurrence préalable à l'activation effective de la procédure présente en outre deux risques. Premièrement, compte tenu de l'état du marché, le risque existe clairement qu'aucun fournisseur ne remette une offre. Deuxièmement, tout fournisseur qui entendrait malgré tout déposer une offre fera supporter le risque de type « assurantiel » - et par conséquent le coût – à Sibelga dès lors que le marché en question est indéterminé quant au moment et quant aux quantités. Concrètement, par rapport à la situation actuelle, ces deux risques ont pour conséquence que, soit, aucun fournisseur commercial ne serait plus désigné pour assurer la fourniture de substitution et que Sibelga devrait jouer un rôle qui ne devrait naturellement pas lui échoir, soit, le fournisseur désigné ferait payer un surcoût qui n'est actuellement pas appliqué par le fournisseur par défaut.

En tout état de cause, donc, une réforme du système engendrera un coût à charge de la collectivité, voire à charge des clients du fournisseur de substitution, alors que ce coût est actuellement inexistant.

Cette question du coût (mise en place du système, alimentation des clients etc.) n'est pas abordée dans l'avis. Pourtant, que Sibelga soit elle-même le fournisseur de substitution ou que Sibelga désigne un tiers à cet effet, la question de la prise en charge du coût est centrale et devrait être réglée.

Compte tenu de la nature de cette mission, il semblerait naturel que cette mission à charge de Sibelga soit qualifiée de mission de service public et, par conséquent, que l'article 24bis de l'ordonnance du 19 juillet 2001 relative au marché de l'électricité en Région de Bruxelles-Capitale et l'article 18bis de l'ordonnance du 1er avril 2004 relative à l'organisation du marché du gaz en Région de Bruxelles-Capitale soient modifiés en conséquence.

III. OBSERVATIONS PARTICULIÈRES

1. La procédure qui résulterait d'une mise en œuvre de l'avis de BRUGEL ne permettrait plus au client de pouvoir a priori, comme il le peut avec la procédure actuellement en vigueur, exercer son éligibilité dans un premier temps (avec rappel dans les deux à 3 semaines aux clients qui n'ont pas réagi). Ceci a une conséquence de marché et une conséquence opérationnelle. D'un point de vue du marché, le fait d'inviter a priori les clients à exercer leur éligibilité dans un délai de 21 jours semble le plus respectueux de la logique du marché libéralisé. Ce n'est, en effet, qu'à défaut de choix d'un fournisseur commercial que le client final serait fourni par un fournisseur de substitution. D'un point de vue opérationnel, ce choix dans un délai de 21 jours permet à Sibelga d'opérer un seul scénario de « SWITCH » (avec effet rétroactif), soit vers le fournisseur désigné par le client soit vers le fournisseur par défaut. Avec la procédure envisagée dans le projet d'avis, Sibelga devrait d'office « switcher » le client final vers le fournisseur de substitution même si, dans un bref délai, le client exerce son éligibilité et change de fournisseur (générant un second « SWITCH »). Il serait permis de réduire fortement ces opérations manuelles en laissant au client final le choix de son fournisseur dans un certain délai.
2. Il y aurait lieu de trouver, à côté des termes « faillites » et « procédure de réorganisation judiciaire », un terme plus générique comme « en cas de dissolution ou de mise en liquidation » (cf. Belpower était en liquidation, pas en faillite ou en PRJ). Et le cas échéant préciser (dans les travaux parlementaires ?) qu'au contraire, l'ordonnance ne viserait pas les cas où un fournisseur reprend l'ensemble des droits et obligations d'un autre (cession de branche d'activités, etc.).
3. Si, pour quelque raison que ce soit, un fournisseur de substitution n'était pas désigné par Sibelga et que Sibelga devait donc jouer directement ce rôle, l'ordonnance gagnerait à préciser que, compte tenu des contraintes en droit des marchés publics, Sibelga pourrait faire usage, compte tenu de l'urgence, d'un marché d'achat d'énergie existant et que les révisions de quantité en résultant ne peuvent pas générer une demande de révision des prix, une pénalité ou une indemnité à charge du gestionnaire du réseau de distribution.
4. Lorsqu'il est question de « *Si ce rôle est assuré par le gestionnaire du réseau de distribution, la fourniture est opérée sur base du tarif maximum* », il conviendrait de préciser ce qui est visé par « tarif maximum ». Sous réserve d'une confirmation dans votre avis, nous supposons qu'il s'agit du tarif défini sur la base de l'Arrêté ministériel du 1er juin 2004 fixant les prix maximaux pour la fourniture d'électricité par les gestionnaires des réseaux de distribution aux clients finals dont le contrat de fourniture a été résilié par leur fournisseur et qui ne peuvent pas être considérés comme des clients protégés résidentiels.
5. Nous comprenons qu'une distinction est faite entre les clients résidentiels et clients non professionnels YMR, d'une part, et les autres clients professionnels, d'autre part. Une conséquence en découle, au §4, pour les conditions financières. Pour éviter toute complexité supplémentaire et dès lors que l'objectif ne doit pas être que Sibelga assure plus longtemps que nécessaire le rôle de fournisseur de substitution, nous trouverions plus opportun, au §4, de prévoir que
 - Si Sibelga assure directement le rôle de fournisseur de substitution, la fourniture est opérée sur la base du prix maximum, quel que soit le type de client (AMR, YMR, professionnel, résidentiel) ;
 - Si Sibelga délègue le rôle de fournisseur de substitution à un fournisseur commercial, ce dernier fournit sur la base d'un prix qu'il offre sur le marché, selon le cas échéant, les distinctions à opérer entre clients professionnels et clients résidentiels.
6. La question se pose de savoir s'il ne serait pas utile de préciser que si le fournisseur est défaillant, les clients restent tenus de payer leurs factures à ce fournisseur (acomptes et factures de régularisation/clôture).
7. Quant à l'entrée en vigueur différée, Sibelga ne disposerait d'aucune base légale pour lancer un marché visant à désigner un fournisseur de substitution tant que l'ordonnance ne sera pas modifiée, publiée et entrée en vigueur. D'ailleurs, l'entrée en vigueur d'une telle ordonnance ne pourrait signifier que Sibelga

aura disposé du temps nécessaire pour se préparer à remplir cette mission, soit directement, soit via une délégation.

Pour lever toute difficulté, il serait plus adéquat de prévoir une entrée en vigueur partielle de l'ordonnance, permettant à Sibelga de se préparer (processus et systèmes) et de disposer d'une base légale pour lancer la procédure vis-à-vis des fournisseurs sans lui imposer immédiatement le rôle de fournisseur de substitution. Une formulation telle que « *L'article X entre en vigueur le premier jour du douzième mois qui suit la publication de la présente ordonnance. Avant la date d'entrée en vigueur visée à l'alinéa 1er, le gestionnaire du réseau de distribution peut prendre toutes les actions nécessaires à l'exécution de ses obligations pour cette date.* » pourrait ainsi être retenue.